

FEDOR II

milan jurković

U trenutku kad si, nakon delimično mirnog sna, ugledao sivilo obzorja u oknu od prozora, osetio si da ćeš ponovo doživeti ono čudnovato stanje koje ti je u retkim trenucima donosilo radost. U oknu se već jasno ocrtavala dunja izuzetne veličine, koja se blago njihala na jutarnjem vetru zlatnog oktobra. Cesto si u tim jutarnjim časovima pomišljao da ustaneš iz postelje i da odkineš peteljku i ovlažiš grlo, no, odustajao si svaki put. U tebi je, Fedore, vladala bojazan da to učiniš; bojazn si se da taj plod nestane iz okna. Ostavio si to iznenadnim pomamnim vetrovima novembra; zapravo, taj plod je bio jedino mesto u vidicima koji su te stvarno opkoljivali, koje si želeo gledati, a da ti bolne asocijacije nisu vukle nit sećanja unazad. Malobrojne stvari u toj prostranoj sobi godinama su trpele tvoj dugi nemi pogled, koji je hteo tvom napaćenom mozgu dati smisao i logiku njih bez reda smeštenih. Orman, starijski i kao sav sazdan od nekih uvalina, nemo je živeo levo od kreveta, i ti si se, Fedore, sećao, mada su se spona kidale, deset pari odela... Voleo si, dakle, da posmatraš plod, jer te razmišljanje o njemu nije dovodilo u tegobu. Otkada si u besćenje prodao veliku prizemnu kuću, iz okana napuštene zgrade otišle su izluzane purpurne draperije, i ti si našao kuću malu i smešnu u jednom od poslednjih sokaka ka ataru. Odista, malo si stvari poneo sobom ovamo, i to nekako nerado; samo si stonu lampu, izvanredno urađenu od jelenskih rogova, stavio na oniski ormančić pored kreveta.

Strah te je, odista, počeo hvatati pri svakoj pomisli da će dunja u jednom od narednih dana otpasti, i toga jutra, nakon delimično mirnog sna, odmah si pogledao u nju. Ona je mirno visila, i to je vratilo tvoj spokoj, i ti si se mirno mogao prepustiti onom polusnu koji je dolazio potom, a koga si smatrao, od kako te je počeo pohoditi, kao nešto daleko ostalim ljudima. Zelja za pićem, ma koliko bila velika, napuštala te je u tim trenucima, jer ponovno ulivanje rakijske u telo dovodilo je redovno do sna, i ta jedva primetna i osetna nit polusna, nestajala bi. U tim momentima, Fedore, bilo bi dovoljno da pomisliš na neki lepi detalj iz svog nekadašnjeg blistavog života, punog nepomućenog reda, ili onoga kada si kao akademski građanin bio redovno pozivan na gala-večere svojih uglednih peštanskih kolega. Prijatni mirisi koji su lebdeli tim raskošnim prostorijama smenjivali su se sa žamorom oko kartaških stolova; potom muzika, koja kao da je izvirala iz zidova, ukrašenih velikim slikama.

Pomenutog obzorja, kada si osećao, kao nešto neizbežno, da ćeš doživeti svoju seansu, čvrsto si sklopio oči, poveden željom da obnoviš svoju sinoćnu šetnju varošicom, koju si učinio gotovo nakon godine dana: prošao si, isprva, nekoliko sokaka uz sam atar, kako bi u svoje telo uvukao umor i tako pokušao zaspati bez rakijske. U svom hodu, odganao si, Fedore, svako razmišljanje i nisi ni primetio da sa tegobom koračaš pored visokog zida, iza koga su se opažali najviši spomenici. Sa užasom si shvatio da si u svojoj jurnjavi dopro do mesta gde godinama leži tvoja preminula žena. Hod tvoj, koji ti je i inače izazivao bolove u kičmi, pretvorio se u smešno trčanje tamnom ulicom, koja je izbijala na raskršće, gde se blistao restoran, kamo si zapravo i pošao, no, ne da udeš, nego da osmotriš sto gde si prije jedne godine sedeo sa svoja tri druga, za koja si čuo da ih zaredom odneo alkohol. Shvatio si, međutim, da, idući tom ulicom, moraš proći pored prodavnice, gde je apatično prodavao Pomodreli. U trenutku kada si zastao na ulazu njegove radnje, gledao je teškim pogledom čoveka koji mnogo pije, a da toga nije svestan, u tačku iznad vrata; izgledalo je kao da je zapao u neko kataliptičko stanje, no, ti si znao da se preko svake mere nalio konjakom, te si upotrebio ono nakašljavanje i naručio četvrt litre ljute, kako bi novonadošlim mirom mogao običi restoran. Došao si do vrata lokala, ali odatle se željeni stol nije mogao videti; morao si, Fedore, poput nekog koga posmatraju mnoge oči, proći pored velikih okana, i, doista, isti onaj sto bio je slobodan, odmah tu pored šanka, u kome su se, kao u nekom akvarijumu, nalazile flaše sa najboljim pićima, kojima si nekada, ne slušajući priče svojih drugova, upućivao duge poglede želje... Pre nego što si zadovoljen nečim tako najednom pošao svojoj kući, pogled ti je pao na vitko telu pravoslavne crkve, čije je zvonažnje

tako jasno dopiralo do tvoje sobe. Cesto si pomišljao tada na onaj pasus iz dela tvog omiljenog pisca, gde se mladiću, nakon prolaska fizičkih bolova, gomilala čudnovata zvonažnja... „To me sama smrt zove“, govorio je mladić i preminuo.

Pomenutog obzorja, dakle, sklopio si Fedore oči i želeo doživeti tu nepredviđenu šetnju u svojoj moći. Nimalo nisi, naravno, sumnjao u to da ćeš uspeti postaviti svog dvojnika elegantno odevenog pred neobojena plehana vrata. U svomu unutrašnjem džepu napipao si svežanj novčanica i zadovoljno pošao, no, ne tamnom stazom kroz sokak, nego levo, ka glavnom, gde je blistavi beton obasjan neonom. Onaj uvek prisutni premor, začudo, napustio te je i kao zanevak oslobođen svega, stavio si ruke na leđa, pokušavajući da u prolazu osmotriš svakog šetača. Ulica je bila pusta, i neko tiho zujanje kao da je doprinislo napetosti i onom utisku da će se nešto značajno dogoditi. Za to vreme, omamljen nejasnim polusnom, pravi Fedor je pokušavao, u svoj toj nejasnosti, početi sa tobom, nekako postati ista ličnost. Sasvim izvesno, on je jasno povremeno osećao mokri i hladni znoj pod svojim telom, no, samo munjeviti zaborav na to vodio ga je tvojim blistavim putem.

Tiha, sirova i nadasve siromašna muzika prenula te je iz tvojih misli, i sa zadovoljstvom si shvatio da se nalaziš na domaku samog restorana. U isti mah, nejasno su do tebe doprle reči pravog Fedora: „Dostojanstva više“... Pošto si došao do polovine sale, još ne skinuvši crni cilindar, uperio si svoj dugi i teški pogled u zenice violiniste, i, u istom trenu, raskošna muzika je natapala tvoje uši. Praznog stola koga si sinoć ugledao nije bilo; čitava prostorija je bila onakva kakvu si zamislio u jednom trenutku: tamnoplavu boju svega što te je okruživalo jedva da je remetila neka druga. Zavaljen u veliku fotelju, potražio si očima onu policu sa pićem i sa zadovoljstvom si primetio da ti je bilo koje od onih željenih pića na domaku ruke. Među gostima, među kojima su se počinjala isprva nazirati lica iz prošlosti, opazio si u udaljenom delu sale lice Ilonino, no, samo za deo sekunde, i silna pomama za pićem, koju je uvek donosilo to belo i čisto lice, obuzte te. Osetno drhteći celim telom, pravi Fedor je zurio u nejasno sivilo tavanice; to lice već dve decenije nevideno, niti sanjano, pojavilo se, i on, da bi se povratio totalnom snu, poseže za politrom kraj kreveta...

Bio si zaista u nedoumici, Fedore; tačnije, osećao si fizičko nestajanje zbog iznenadnog hira pravog Fedora. No, samo za kratko, jer su doprle tihe i apatične reči njegove da piješ i samo to... Uputio si dugi pogled na ogromnog srednjovečnog čoveka koji se posve sam zabavljao dobrotom nekog napitka, pošto je s odobrovoljenim izrazom pio smešno male gutljaje. Nepoznatog je, Fedore, opario tvoj pogled i, malo zatim, dok je ravnodušno sedeo spram tebe, izgovorio si jedno gromko: pivo! Naravno, na svako njegovo jedno, ispijao si svoja tri; nikako nisi mogao ne ponoviti taj peštanski princip. Uskoro se prisutni sjatiše oko vašeg stola, muzika je neumorno svirala onaj isti valcer, koji je očigledno delovao daleko jače nego mnogobrojne flaše piva koje su počivale u tvojoj utrobi. Naravno, tvoj protivnik je u osvit dana bez glasa pao pod sto, kod dvadeset, no ti si bez ikakvog znaka pijanstva dovršio šezdesetu, i, uzevši svoj šešir, pošao ka izlazu.

Prolazeći pored kioska, zatekao si veliku gužvu; naime, svet se neobuzdano grabio za novine, na čijoj se prvij strani blistala tvoja briljantinom natopljena kosa, crna i simetrično podeljena na dva dela. Povremeno se čulo zapanjujuće: „Sedezet flaša“, no, malo si obraćao pažnju na to, do zapovedničkih reči pravoga Fedora da uzmeš primerak. Vratio si se i uzeo novine, neprestano si čuo njegov grozničav glas: „Gde si sada“, „Požuri“. Odgovarao si jednakim ravnomernim glasom, i sada je pravi Fedor, budan i oznojan, jasno čuo kako zalaziš u sokak. Čuo si (dakle, pravi Fedore) sasvim jasno šum novina koje su bačene preko nebojenih vrata i hitro si izašao na polovinu dvorišta: kod vrata nije bilo nikakvih novina... Obukao si se i pošao ka pravom kiosku. Na tvoje pitanje prodavcu o novinama i o čoveku iz vašeg mesta koji je popio šezdeset flaša piva, ovaj je nemo gledao u tvoju uezverenost. Pošto si običao sve kioske, rezignirano si pošao svojoj osami.

Prvo što si primetio, Fedore, pošto si otvorio nebojena vrata, bila je dunja na svom tlu.